

Bildspelsmanus – Fredspriset 2022 Ales Bialiatski, Memorial och Center for Civil Liberties

Nobels fredspris

- Nobels fredspris är ett av de fem priser som instiftades av Alfred Nobel och delas ut den 10 december varje år.
- Innan Alfred Nobel dog den 10 december 1896, skrev han i sitt testamente att den största delen av hans förmögenhet skulle användas till ett pris till "dem, som hafva gjort menskligheten den största nytta". Ett av de fem prisen skulle gå till "den som har verkat mest eller best för folkens förbrödande och afskaffande eller minskning af stående armeer samt bildande och spridande af fredskongresser."
- Just detta har tolkats på flera sätt, men priset går antingen till personer eller organisationer som har gjort något för att främja fred. Låt oss titta lite mer på vilka tolkningar vi har av fred.

Vad är fred?

- Vad förknippar ni med fred?
- Enligt en mer snäv förståelse av begreppet är fred detsamma som frånvaro av krig. Den Norska Nobelkommittén, som utser fredspristagarna, antog dock redan från början en bredare tolkning av fredsbegreppet, och pristagare genom historien har fått priset för många olika saker. Det har bland annat handlat om arbete som är direkt relaterat till konfliktlösning, såsom nedrustning, diplomati och dialog, men priset har även belönat kampen för mänskliga rättigheter, humanitärt bistånd och klimatet.

2022 års fredspristagare

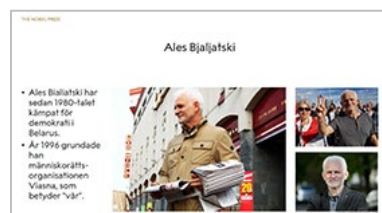
- Fredspriset 2022 tilldelas en individ och två organisationer – Ales Bialiatski från Belarus, den ryska människorättsorganisationen Memorial och den ukrainska människorättsorganisationen Center for Civil Liberties (Centrum för medborgerliga fri- och rättigheter).
- Ales Bialiatski är född i Ryssland. Hans föräldrar är från Belarus och familjen flyttade senare tillbaka till Belarus.
- Enligt Norska Nobelkommitténs prismotivering belönas pristagarna för sitt arbete för mänskliga rättigheter, demokrati och fredlig samexistens i grannländerna Belarus, Ryssland och Ukraina. Priset är därmed särskilt nära kopplat till Alfred Nobels vision om fred mellan folk och nationer, det han kallade "folkens förbrödande."

- De tre pristagarna har under många år stått upp för rätten att kritisera makten och för skydd av medborgarnas grundläggande rättigheter. De har gjort enastående insatser för att dokumentera krigsförbrytelser, kränkningar av mänskliga rättigheter och maktmissbruk.
- Tillsammans visar de på civilsamhällets betydelse för fred och demokrati.

Ales Bialiatiski

- Ales Bialiatiski har sedan 1980-talet kämpat för demokrati i Belarus. År 1996 grundade han människorättsorganisationen Viasna, som betyder "vår". Organisationen har bland annat arbetat med att dokumentera och protestera mot myndigheternas användning av tortyr mot politiska fångar.
- Bialiatiski har straffats för sitt arbete och mellan åren 2011 och 2014 satt han i fängelse. 2020 greps han igen efter att ha demonstrerat mot regimen.
- Ales Bialiatiski var vid tiden för prisets tillkännagivande fortfarande fängslad utan att ha fått en fällande dom.

Memorial

- Organisationen Memorial grundades 1987 för att samla in och dokumentera kränkningar av mänskliga rättigheter som begicks av myndigheterna under sovjetregimen. Memorial menar att brott som begåtts tidigare i historien måste hanteras om vi ska kunna förhindra att nya brott begås i framtiden.
- Efter Sovjetunionens kollaps har Memorial utvecklats till en av de största människorättsorganisationerna i Ryssland. Förutom att samla in viktig information om sovjetregimens offer dokumenterar de även politiskt förtryck och kränkningar av mänskliga rättigheter i Ryssland. Memorial är också en stark röst i kampen mot militarism och i arbetet för mänskliga rättigheter och rättssäkerhet.
- Organisationen förbjöds av den ryska högsta domstolen i december 2021.

Center for Civil Liberties

- Center for Civil Liberties är en ukrainsk människorättsorganisation som grundades 2007. Före Rysslands invasion arbetade organisationen med att främja demokratin i Ukraina. De har velat hjälpa till med att stärka landets demokratiska institutioner och utveckla landet som en rättsstat.
- Efter krigsutbrottet i februari 2022 har organisationen även arbetat med att dokumentera ryska krigsförbrytelser mot den ukrainska civilbefolkningen.

“Common people have a much greater impact than they can even imagine.”

- Citatet kommer från en intervju med Oleksandra Matviychuk, styrelseordförande i Center for Civil Liberties, dagen efter tillkännagivandet av 2022 års fredspris.
- På frågan om vad som ger henne hopp svarar hon: "Vanliga människor." Även om utmaningarna kan tyckas oöverstigliga är förändring möjlig – om människor arbetar tillsammans. "Mobilisering av vanliga människor kan förändra världshistorien snabbare än FN:s ingripande", säger Oleksandra Matviychuk.

